

DISCUSSING THEORETICAL RESEARCH DIRECTIONS ON DEALING WITH CORRUPT CRIMES AND RECOVERY OF CORRUPT ASSETS

Tran Huu Trang, Le Minh Bao Trung**
Email: huutrangstran@gmail.com

Received date: 03/02/2023

Revised date: 03/08/2023

Accepted date: 10/08/2023

DOI: 10.59266/houjs.2023.291

Abstract: *The article analyzes the current theoretical research on criminal procedure law policy and criminal procedure theory in dealing with corruption offenses and corrupt property recovery. On that basis, it suggests orientations for researching criminal procedure law policies, researching the theory of criminal procedures in dealing with corruption offenses, and improving the efficiency of corrupt property recovery.*

Keywords: *Orientations for research, Legal policy, Criminal procedure, Corruption offenses, Corrupt property.*

I. Introduction

Resolution No.27-NQ/TW, dated November 9, 2022, of the 13th Party Central Committee, on continuing to build and perfect the law-governed socialist state in the new period clearly indicates one of the three key goals: “*Promoting judicial reform, ensuring the independence of the court according to its jurisdiction, judges and jurors are independent and only obey the law.*”[†] Conclusion 12-KL/TW dated April 6, 2022, of the

Politburo on continuing to strengthen the leadership of the Party in the fight against corruption and negativity has indicated tasks and solutions to prevent and combat corruption. It sets out the mission: “... *promote investigation, prosecution, trial, judgment enforcement, timely and strict detection and handling of corruption and negative cases*”.[‡] To improve the operational efficiency of competent state agencies in detecting, investigating, prosecuting, adjudicating, and executing

* Khoa Luật học, Trường Đại học Đà Lạt

† Subsection 2, Resolution No.27-NQ/TW, dated November 9, 2022, of the 13th Party Central Committee, on continuing to build and perfect the law-governed socialist state in the new period.

‡ Conclusion 12-KL/TW dated April 6, 2022, of the Politburo on continuing to strengthen the leadership of the Party in the fight against corruption and negativity.

sentences for corruption crimes, research and improvement of theories on handling corruption crimes play a significant role. This article suggests research directions to improve the theory of handling corruption crimes to improve the effectiveness of preventing and combating corruption crimes.

II. Theoretical basis

The article is based on theories of legal policy, criminal procedure, legal policy, and theory of crime in Vietnamese criminal law.

2.1. Theory of legal policy

The theory of legal policy has an important position in legal science. The theory of legal policy is oriented towards goals, ideas, and viewpoints expressed in the legal system and legal life. From there, they are ensuring that the law is recognized, implemented, and universal (state laws reflect the needs of most people in society).[§]

2.2. Theory of criminal procedure law policy

Judicial procedural law policy is a scientifically based, consistent, and systematic activity of state agencies and non-state institutions to build strategies for developing judicial procedural law and improve the effectiveness of the

procedural law regulation mechanism to ensure the rights and freedoms of legal subjects.[¶]

2.3. Theory of crime

The theory of crime is the basic theoretical foundation in Vietnamese Criminal law. The theory of crime includes the concept of crime, characteristics of crime, classification of crime, distinction of crime from other legal violations, and elements of crime.^{**}

III. Research Methods

Analytical methods, Commentary, Inductive reasoning, Deductive reasoning, Analogical reasoning, Critical thinking, and Normative legal theory are used to analyze the current status of theoretical research on legal policy, the current status of theoretical research on criminal proceedings in handling corruption crimes, and current status of research on asset recovery issues in corruption cases.

Analytical methods, Commentary, Inductive reasoning, Deductive reasoning, Analogical reasoning, and Critical thinking are used to provide research directions on criminal procedure law policies, orienting theoretical research on criminal proceedings in handling corruption crimes, and orienting research to improve the effectiveness of recovering corrupt assets.

[§] Vo Khanh Vinh (2020), Legal policy (Postgraduate textbook). Social Science Publishing House, p.104-126.

[¶] Vo Khanh Vinh (2020), Legal policy (Postgraduate textbook). Social Science Publishing House, p.439.

^{**} Hanoi Law University (2019), Vietnamese Criminal Law Textbook, General Part. People's Public Security Publishing House, pp. 49-158; Nguyen Ngoc Hoa (2013), crime and the composition of crime. People's Public Security Publishing House, p. 11-110.

IV. Results and Discussion

4.1. *Theoretical research orientation on handling corruption crimes*

Criminal proceedings play a particularly important role in handling corruption crimes. Criminal proceedings directly impact the fundamental rights of those participating, especially those held in emergency cases, arrestees, detainees, suspects, and defendants. Therefore, studying criminal and criminal proceedings in corruption cases is always interesting to scientists. In the context of continuing to promote anti-corruption and judicial reform, research on criminal proceedings in corruption cases should focus on the following research directions:

- *Research orientation on criminal procedure law policies on preventing and combating corruption crimes.*

Judicial procedural law policy is a scientifically based, consistent, and systematic activity of state agencies and non-state institutions to build strategies for developing judicial procedural law and improve the effectiveness of the procedural law regulation mechanism to ensure the rights and freedoms of legal subjects.^{††} Recently, there have been only two articles by author Huynh Thi Kim Anh with content related to criminal procedure policy. That is the article “*Discussing*

the concept of “Criminal procedure legal policy for people under 18 years of age who commit crimes” published in the Industry and Trade Magazine.^{‡‡} and the article “*Factors affecting Vietnam’s criminal procedure legal policies today for criminals under 18 years old*” published in Industry and Trade Magazine^{§§}. However, these are not about criminal procedure policies for corruption crimes.

Researching criminal procedure law policies on preventing and combating corruption crimes will make an important contribution to improving the quality and efficiency of resolving corruption cases. It is a challenging research direction. Therefore, there are very few research works on criminal procedure law policy. And there are almost no research projects on criminal procedure legal policies on preventing and combating corruption crimes. In the coming period, it is necessary to promote research on criminal procedure law policies and policies on preventing and combating corruption crimes to support the work of preventing and combating corruption crimes actively.

- *Research orientation on basic principles of criminal procedure, especially the new principles added in the Criminal Procedure Code 2015, amended in 2021.*

The basic principles of criminal proceedings are important in ensuring

^{††} Vo Khanh Vinh (2020), Legal policy (Postgraduate textbook). Social Science Publishing House, p.439.

^{‡‡} Huynh Thi Kim Anh, *Discussing the concept of “Criminal procedure legal policy for people under 18 years old who commit crimes”*, Industry and Trade Magazine, No. 9/2020, p. 48-53.

^{§§} Huynh Thi Kim Anh, *Factors affecting Vietnam’s criminal procedure legal policies today for criminals under 18 years old*, Industry and Trade Magazine, No. 10/2022, p. 8-12.

human rights, rights, and legitimate interests of individuals and commercial legal entities committing crimes. Therefore, studying the basic principles of criminal procedure needs to clarify the theory of these principles, such as the meaning, role, content, and expression of these principles in the regulations of the Criminal Procedure Code. Recently, there have only been very few articles discussing the principles of criminal procedure, such as “*Discussion of the principles of criminal procedure*” by two authors Dao Tri Uc and Nguyen Manh Hung, published in the Journal of State and Law.^{¶¶} “*Ensuring the inviolability of citizens’ physical rights according to Vietnam’s Criminal Procedure Law*” by author Doan Ngoc Tai, published in the Journal of Education and Society.^{***} Most articles on criminal procedure principles only focus on the presumption of innocence. For example, the article “*To ensure the principle of presumption of innocence, fairness, and*

openness when litigating in Court” by Ha Thi Khuyen published in Vietnam Lawyers Magazine;^{†††} Hoang Dinh Dung published the article “*Ensuring the Defendant’s right to presumption of innocence during trial*” in Procuracy Magazine.^{‡‡‡} article “*The principle of presumption of innocence in the law of the Russian Federation: history, current situation and problems in practice*” by Gorsky Maxim Vadimovich and Mai Van Thang, published in the Journal of State and Law;^{§§§} article “*Ensuring the principle of presumption of innocence when defense lawyers during the first instance trial of criminal cases - Practice and recommendations*” by Nguyen Thanh Mai and Vu Thi Huong, published in the Journal of Legal Profession;^{¶¶¶} article “*Practice ensuring the principle of presumption of innocence in the first instance trial of criminal cases from the perspective of the prosecutor*” by Mai Dac Bien and Quach Dinh Luc, published in the Journal of Legal Profession;^{****} article “*The*

¶¶ Dao Tri Uc and Nguyen Manh Hung, Discussing the principles of criminal proceedings, State & Law Magazine, No. 2/2011, p.51-60.

*** Doan Ngoc Tai, Ensuring the inviolability of citizens’ physical rights according to Vietnam’s Criminal Procedure Law, Journal of Education and Society, No. 131/2022, p. 111-116.

††† Ha Thi Khuyen, To ensure the principle of presumption of innocence, fairness, and openness when litigating in court, Vietnam Lawyer, No. 4/2022, p. 13-16.

‡‡‡ Hoang Dinh Dung, Ensuring the defendant’s right to be presumed innocent during the trial phase, Procuracy Magazine, No. 13/2021, p.28-33.

§§§ Gorsky Vadim Vadimovich and Mai Van Thang, The principle of presumption of innocence in the law of the Russian Federation: history, current situation and problems in practice, Journal of State and Law, No. 2/2021, p. 79-84.

¶¶¶ Nguyen Thanh Mai and Vu Thi Huong, Ensuring the presumption of innocence when lawyers participate in defense during the first trial of criminal cases - Practice and recommendations, Legal Profession Magazine, No. 10/2020, p.48-55.

**** Mai Dac Bien and Quach Dinh Luc, Practice of ensuring the principle of presumption of innocence in the first instance trial of criminal cases from the perspective of prosecutors, Legal Profession Magazine, No. 9/2020, p.42 -47.

principle of presumption of innocence and its relationship with some basic principles of criminal procedure” by Hoang Van Hanh, published in the Journal of Human Resources and Social Sciences;^{††††} article “*The principle of presumption of innocence and the right to silence in criminal proceedings - Some issues*” by Trinh Tuan Anh, published in the Journal of Law and Practice;^{‡‡‡‡} article “*Regulations on ensuring the implementation of the principle of presumption of innocence in the 2015 Criminal Procedure Code*” by Hoang Van Hanh, published in the Journal of Democracy and Law;^{§§§§} article “*Some limitations of the 2015 Criminal Procedure Code affecting the principle of presumption of innocence*” by Hoang Thi Huyen Trang, published in Industry and Trade Magazine;^{¶¶¶¶} Article “*Some issues about the proof activities of lawyers in criminal procedure and the relationship with the defense function*” by Nguyen

Van Minh, published in Ho Chi Minh City Social Sciences Magazine;^{*****} The article “*Discussion on exemption from criminal liability in Vietnamese criminal law based on the principle of presumption of innocence*” by Hoang Thi Tue Phuong was published in the Journal of Legal Science;^{†††††} Article “*Presumption of innocence and proposal to improve legal provisions on the principle of presumption of innocence*” by Hoang Hung Hai published in the Journal of Legislative Studies;^{‡‡‡‡‡} The article “*The right to be presumed innocent under the constitution and the issue of ensuring implementation in Vietnam today*” by Tran Thai Duong was published in the Journal of Jurisprudence.^{§§§§§}

The above situation shows that most recent articles have only focused on researching the principle of presumption of innocence and have not studied other principles of criminal procedure.

^{††††} Hoang Van Hanh, Principle of presumption of innocence and relationship with some basic principles of criminal procedure, Journal of Social Sciences Human Resources, No. 07/2020, p. 33 - 41.

^{‡‡‡‡} Trinh Tuan Anh, Principle of presumption of innocence and right to silence in criminal proceedings - Some issues, Journal of Law and Practice, No. 38/2019, p. 8-15.

^{§§§§} Hoang Van Hanh, Regulations on ensuring the implementation of the principle of presumption of innocence in the 2015 Criminal Procedure Code, Journal of Democracy and Law, No. 5/2020, p. 48-54.

^{¶¶¶¶} Hoang Thi Huyen Trang, Some limitations of the 2015 Criminal Procedure Code affecting the principle of presumption of innocence, Industry and Trade Magazine, No. 13/2018, p.66-69.

^{*****} Nguyen Van Minh, Some issues about the proof activities of lawyers in criminal procedure and the relationship with the defense function, Ho Chi Minh City Social Sciences Magazine, January 2018, p.1- 11.

^{†††††} Hoang Thi Tue Phuong, Discussing exemption from criminal liability in Vietnamese criminal law based on the presumption of innocence, Legal Science Magazine, April 2018, p. 47-54.

^{‡‡‡‡‡} Hoang Hung Hai, Presumption of innocence and recommendations to improve legal provisions on the presumption of innocence, Legislative Research, No. 23/2018, p. 11-15.

^{§§§§§} Tran Thai Duong, The right to be presumed innocent under the constitution and the issue of ensuring its implementation in Vietnam today, Jurisprudence, No. 3/2017, p. 3-17.

Research on the basic principles of criminal procedure also needs to focus on studying new additional principles in the Criminal Procedure Code in 2015, amended in 2021, as well as regulations that have been rarely studied in recent times, such as the principle of Double jeopardy (Article 14), principles of Guarantee of right of defense for accused persons and protection of legal rights and benefits of defendants and litigants (Article 16), principles of Responsibilities for filing of charges and handling of criminal cases (Article 18) principles of Legal compliance in investigative activities (Article 19); guide of Assurance of oral arguments in adjudication process (Article 26), ...

- Research orientation to improve the effectiveness of investigation, prosecution, and adjudication of corruption cases.

The next research orientation is to study and improve the efficiency of investigation, prosecution, and adjudication of corruption cases.

+ Research orientation to improve the effectiveness of detecting and investigating corruption cases.

Corruption crimes are crimes an officer-holder commits in performing his/her official duties. People who commit corruption crimes are highly educated, professional, powerful, and knowledgeable about the law. Furthermore, these are people with high status in society and people with

many relationships in the community. The crimes of these people often involve many people with high positions and powers in society. Therefore, most of their corruption crimes are very carefully prepared. Corruption crimes are often committed with sophisticated and deceitful methods and tricks that are difficult to detect.

On the other hand, corruption crimes are often organized and transnational. Some corruption crimes occurred outside of Vietnam. The Judicial Committee of the National Assembly of Vietnam assessed: *“The results of detecting and handling corruption are not compatible with the corruption situation. Detecting corruption through internal self-inspection; through inspection activities of higher-level agencies for activities of lower-level agencies that have not achieved the desired goals. It is a limitation that has existed for many years but has not yet been resolved. In particular, there is still a situation in which people who commit corruption crimes flee. It makes it difficult to investigate and handle corruption crimes and causes frustration in society, ... Besides, there is still corruption in law enforcement agencies, judicial agencies, and agencies with anti-corruption functions, ... It affects the effectiveness of the fight against corruption, reducing people’s trust in state agencies which are responsible for protecting the law”.*^{****}

The above situation shows that the investigation of corruption cases

^{****} Kim Dung, Judicial Committee of the National Assembly of Vietnam, assessed that the results of detecting and handling corruption do not reflect the actual situation, published on September 14, 2020, in the Electronic People’s Court Journal. Source: <https://tapchitoaan.vn/uy-ban-tu-phap-danh-gia-ket-qua-phat-hien-xu-ly-tham-nhung-chua-phan-anh-dung-thuc-trang>.

has not reached the desired quality and effectiveness and has not met the requirements of anti-corruption activities. Recently, there has been research on this issue, such as the article “*Some solutions to improve the effectiveness of detecting, investigating and handling corruption cases of the People’s Public Security Force*” by Tran Duc Hien and Vu Thanh Tung.^{*****}; Article “*Difficulties and obstacles in detecting and investigating corruption crimes*” by Le Quang Thang^{†††††}; Article “*The reason why the investigation time of corruption cases and positions often lasts long, having to return files for additional investigation many times and solutions*” by Le Huu Ngoc^{‡‡‡‡‡}. However, these studies are the only ones that suggest some issues. Therefore, in the coming time, there needs to be comprehensive and in-depth research on this issue. Research topics need to clarify factors that impact the detection and investigation of corruption cases (including legal provisions, legal interpretation, and legal awareness; research on the capacity of subjects applying the law, coordination mechanisms in using the law, and other factors); analysis on difficulties, limitations, obstacles, and weaknesses in detecting and investigating corruption cases and the causes of this situation; research and evaluate the quality of

investigation activities in corruption cases. From there, comprehensive solutions are proposed to overcome limitations and weaknesses in investigating corruption cases and to improve the quality and efficiency of detecting and investigating corruption cases, thereby enhancing the effectiveness of preventing and combating corruption crimes. Research should focus on the following directions:

* Analyze and clarify the specificities in detecting, prosecuting, and investigating corruption cases, including in-depth analysis of difficulties, limitations, obstacles, weaknesses, and causes of this situation (including both subjective and objective causes)

* Recommend solutions to improve the quality and efficiency of detecting, prosecuting, and investigating corruption cases.

+ *Research orientation to enhance the quality and effectiveness of exercising the right of prosecution and overseeing legal compliance in handling corruption cases.*

It is a research direction that has been studied by many research projects in recent times, such as the article “*Improving the effectiveness of exercising prosecutorial power and supervising the*

***** Tran Duc Hien; Vu Thanh Tung, Some solutions to improve the effectiveness of detecting, investigating and handling corruption cases of the People’s Public Security force, Procuracy Magazine, No. 24/2015, p. 42-47.

††††† Le Quang Thang, Difficulties and obstacles in detecting and investigating corruption crimes, Procuracy Magazine, No. 21/2019, p. 47-49, 52.

‡‡‡‡‡ Le Huu Ngoc, The reasons why the investigation time of corruption cases and positions often lasts long, having to return files for additional investigation many times and solutions, Procuracy Magazine, No.2/2018, p.31-34.

investigation of corruption cases” by Lai Son Tung.^{§§§§§§}; Article “*Interrogation experience of prosecutors at the appeal trial of corruption cases*” by Hoang Minh Thanh^{¶¶¶¶¶¶}; Article “*Improving the quality and effectiveness of exercising prosecutorial power, investigating and prosecuting corruption cases*” by Duong Van Phung^{*****}; Article “*Some basic issues to ensure the quality of prosecutors’ exercise of prosecutorial power during the investigation of corruption cases*” Hoang The Thanh^{††††††}; Article “*Experience in researching documents and arguing at trial for corruption cases*” by Nguyen Ngoc Tuyen^{‡‡‡‡‡‡}. Analysis of the content of these articles shows that the authors have tried to clarify the limitations of Responsibilities for exercising the right of prosecution and overseeing legal compliance in criminal procedure of the Procuracy in corruption cases. From there, propose solutions to improve the effectiveness of exercising prosecutorial power and supervising judicial activities in corruption cases. However, within the limits of a scientific article, the analysis of the limitations, difficulties, and obstacles in exercising the right of prosecution and overseeing legal compliance in criminal procedure

of the Procuracy in corruption cases is limited. The causes of these limitations, difficulties, and problems have yet to be analyzed in depth. Therefore, the results of these studies still need to be systematic and comprehensive. Thus, these articles do not have sufficient theoretical and practical basis to propose effective solutions to improve the quality and efficiency of exercising the right of prosecution and overseeing legal compliance in criminal procedure of the Procuracy in corruption cases. So, in the coming time, it is still necessary to continue doing more profound and more comprehensive research in the direction of:

* Research to clarify the specifics of exercising the right of prosecution and overseeing legal compliance in criminal procedure of the Procuracy in corruption cases, including analysis and clarification of limitations, weaknesses, and causes of weaknesses (including objective reasons (such as limitations in legal regulations, legal interpretation, physical facilities...), and subjective causes (stemming from the ability to perceive professional knowledge and skills of Procurators...)).

^{§§§§§§} Lai Son Tung, Improving the effectiveness of exercising prosecutorial power and investigating corruption cases, Legal Profession Magazine, No. 3/2021, p. 49-52.

^{¶¶¶¶¶¶} Hoang Minh Thanh, Interrogation experience of prosecutors at the appeal trial of corruption cases, Procuracy Magazine, No. 19/2019, p. 11-15.

^{*****} Duong Van Phung, Improving the quality and effectiveness of exercising prosecutorial power, investigating and prosecuting corruption cases, Procuracy Magazine, 24/2015, p. 12-18.

^{††††††} Hoang The Thanh, Some fundamental issues to ensure the quality of prosecutors’ exercise of prosecutorial power during the investigation of corruption cases, Procuracy Magazine, 16/2015, p.52-57.

^{‡‡‡‡‡‡} Nguyen Ngoc Tuyen, Experience in researching documents and arguing at trial for corruption cases, Procuracy Magazine, No. 10/2016, p.7-10.

* Research and propose comprehensive, practical, and effective solutions to improve the quality and effectiveness of exercising the right of prosecution and overseeing legal compliance in criminal procedure of the Procuracy in corruption cases.

+ *Research orientation to enhance the quality and efficiency of trial courts in corruption cases*

Recently, there have been a number of scientific articles researching the trial court in corruption cases, such as the article “*Innovative solutions to improve the quality of adjudication of major corruption cases in our country today*” by Nguyen Hoa Binh.^{§§§§§§}; Article “*Coordination between litigation agencies of Ninh Binh province in the process of resolving corruption cases*” by Le Ngoc Hong^{¶¶¶¶¶¶}. The research in these articles has proposed a number of solutions to improve the quality of trials in corruption cases. However, within the limits of a magazine article, these studies still need to clarify the characteristics, limitations, difficulties, obstacles, and weaknesses in the trial of corruption cases. Research needs to analyze the causes of limitations, difficulties, problems, and deficiencies in prosecuting corruption cases. Since then, comprehensive and effective solutions have yet to be proposed to improve the quality and efficiency of adjudicating corruption cases. Therefore, in the coming time, there is still a need for more

comprehensive and in-depth research in the direction of:

* Analyze and clarify the characteristics, limitations, difficulties, problems, and weaknesses in the trial of corruption cases and the causes of these limitations, difficulties, problems, and weaknesses.

* Recommend effective solutions to improve the quality and efficiency of adjudicating corruption cases.

- *Research orientation on criminal proceedings to resolve corruption cases from a comparative legal perspective.*

Recently, many studies have been on foreign experiences in preventing and combating corruption. However, there have been no studies on foreign experiences or comparative studies on criminal proceedings in corruption cases. These studies will clarify the valuable experiences of countries around the world in resolving corruption cases, including experience in criminal procedure legislation and experience in applying criminal procedure law to handle corruption cases. Experiences from these countries, especially successful countries in preventing and combating corruption crimes, such as Denmark, Finland, New Zealand, Singapore, Sweden, Switzerland (Switzerland), Germany, United Kingdom, Hong Kong, Austria, Australia... These will be helpful to documents in amending and perfecting the law and applying the

^{§§§§§§} Nguyen Hoa Binh, Innovative solutions to improve the quality of adjudication of major corruption cases in our country today, Communist Magazine, No. 916/2019, p. 15-21.

^{¶¶¶¶¶¶} Le Ngoc Hong, Coordination between Ninh Binh province litigation agencies in resolving corruption cases, Procuracy Magazine, No. 24/2015, p.53-57.

law to resolve corruption cases in our country. It is an essential research direction for Vietnam because many countries have successfully prevented and combatted corruption crimes.

4.2. Research orientation to improve the efficiency of asset recovery in corruption cases

Asset recovery in corruption cases is one of the important issues in preventing and combating corruption crimes. Recovering all assets in corruption cases is meaningful in overcoming damages caused by corrupt crimes and has great significance in preventing corruption crimes. Therefore, research to propose solutions to improve the efficiency of asset recovery in corruption cases is a highly urgent issue. Recently, there have been a number of research projects on asset recovery in corruption cases, such as the article “*Experience in recovering misappropriated and lost assets in corruption cases in China*” by Bui Van Hung and Tran Van Cong.^{*****}; Article “*Discussion on distraint of jointly owned assets in corruption and economic cases*” by Nguyen Nong^{†††††††}; Article “*Improving legal provisions related to asset recovery in corruption and economic*

cases” by Tran Van Dung^{‡‡‡‡‡‡‡}; Article “*Some results and solutions to improve the effectiveness of recovering lost and misappropriated assets in corruption cases*” by Tang Ngoc Tuan^{§§§§§§§§}. These studies have initially pointed out the difficulties and obstacles in recovering misappropriated assets in corruption cases and proposed a number of solutions to overcome this situation, such as improving institutions, Completing the provisions of anti-corruption law, improving capacity, professionalism, and political bravery for officials, investigators, prosecutors, judges, and judgment enforcement officers; Strengthen coordination between judicial agencies and other state agencies to overcome limitations and weaknesses in judicial appraisal activities...^{¶¶¶¶¶¶¶} However, within the limits of scientific articles, these studies suggest solutions to improve the efficiency of asset recovery in corruption cases. Therefore, these results’ scientific and practical value is low and needs to meet the requirements.

Assessing the situation of asset recovery in corruption cases, Directive No. 04-CT/TW of the Central Committee of the Communist Party of Vietnam clearly stated: “*The understanding and*

^{*****} Bui Van Hung; Tran Van Cong, Experience in recovering misappropriated and lost assets in corruption cases in China, Procuracy Magazine, No. 23/2019, p. 46-58.

^{†††††††} Nguyen Nong, Discusses the distraint of jointly owned assets in corruption and economic cases, Procuracy Magazine, No. 18/2021, p. 47-50.

^{‡‡‡‡‡‡‡} Tran Van Dung, Improving legal regulations related to asset recovery in corruption and economic cases, Journal of Legislative Studies, No. 05/2021, p. 8 – 17.

^{§§§§§§§§} Tang Ngoc Tuan, Some results and solutions to improve the effectiveness of recovering lost and misappropriated assets in corruption cases, Procuracy Magazine, No. 02/2019, p. 15-20.

^{¶¶¶¶¶¶¶} Tang Ngoc Tuan, Some results and solutions to improve the effectiveness of recovering lost and misappropriated assets in corruption cases, Procuracy Magazine, No. 02/2019, p. 19-20

*responsibility of some Party organizations about the recovery of appropriated assets in criminal cases of corruption and economics is still limited; mechanisms, policies, and laws in asset recovery are still inadequate; the capacity and qualities of some officers working in civil judgment enforcement do not meet the requirements and tasks; the coordination between functional agencies and enforcement agencies is sometimes not tight and not very effective; international cooperation in asset recovery in corruption cases transferred abroad remains difficult and problematic; the rate of asset recovery in corruption cases is still low...”******

These are the directions for research related to the issue of asset recovery in corruption cases. From the above directions, in the coming time, research related to the issue of asset recovery in corruption cases should focus on the following issues:

- Research on asset recovery policy in corruption cases, in which it is necessary to clarify the current status of asset recovery policy in corruption cases, inadequacies in asset recovery policies, and their impact on asset recovery effectiveness. From there, propose amendments to the asset recovery policy.

- Research laws governing asset recovery in corruption cases analyze limitations and inadequacies in legal provisions on asset recovery and the effects of limitations and inadequacies. It affects the effectiveness of asset recovery in corruption cases. From there,

it is proposed to amend asset recovery regulations to improve these regulations' regulatory significance.

- Research the asset recovery mechanism and the limitations, inadequacies, and weaknesses in the asset recovery mechanism in corruption cases, thereby recommending solutions to improve the asset recovery mechanism.

- Research on the practice of asset recovery in corruption cases, including clarifying tricks to hide the origin of assets in corruption cases, limitations, inadequacies, and weaknesses in recovery practices, and the causes of these limitations, inadequacies, and deficiencies. From there, propose solutions to improve the efficiency of asset recovery in corruption cases, ensuring complete recovery of assets in corruption cases.

- Comparative research on asset recovery of countries worldwide, especially countries with experience fully recovering assets in corruption cases. From there, lessons can be drawn from Vietnam, including legislative experience, experience in perfecting institutions and policies, and experience in controlling and recovering assets in corruption cases. It is an effective solution to improve the efficiency of asset recovery in corruption cases in Vietnam.

V. Conclusion

Preventing and combating corruption and preventing and combating corruption crimes is a challenging activity.

***** Directive No. 04-CT/TW, dated June 2, 2021, of the Secretariat of the Communist Party of Vietnam on strengthening the leadership of the Communist Party of Vietnam in the recovery of lost and misappropriated assets in criminal cases of corruption and economics.

It requires mobilizing the strength of the entire political system and the active and effective participation of every individual and organization in society. It requires the state to synchronously and effectively deploy a system of solutions, including researching and clarifying criminal procedure legal policies and the theory of legal proceedings. Criminal law in handling corruption crimes, as well as studying solutions to improve the effectiveness of asset recovery in corruption cases, will provide important, necessary theoretical foundations and adequate support and is effective in preventing and combating corruption and preventing and fighting corruption crimes.

References:

- [1]. Huynh Thi Kim Anh, Discussing the concept of “Criminal procedure legal policy for people under 18 years old who commit crimes”, Industry and Trade Magazine, No. 9/2020, p. 48-53.
- [2]. Huynh Thi Kim Anh, Factors affecting Vietnam’s criminal procedure legal policies today for criminals under 18 years old, Industry and Trade Magazine, No. 10/2022, p. 8-12.
- [3]. Trinh Tuan Anh, Principle of presumption of innocence and right to silence in criminal proceedings - Some issues, Journal of Law and Practice, No. 38/2019, p. 8-15.
- [4]. Party Secretariat (2021), Directive No. 04-CT/TW dated June 2, 2021, on strengthening the Party’s leadership in recovering lost and misappropriated assets in criminal cases of corruption and economics.
- [5]. Party Central Committee term XIII (2022), Resolution No. 27-NQ/TW dated November 9, 2022, 6th Conference on continuing to build and perfect the Vietnamese Socialist Rule of Law State in the new period.
- [6]. Mai Dac Bien and Quach Dinh Luc, Practice of ensuring the principle of presumption of innocence in the first instance trial of criminal cases from the perspective of prosecutors, Legal Profession Magazine, No. 9/2020, p.42-47.
- [7]. Nguyen Hoa Binh (2019), Innovative solutions to improve the quality of adjudication of major corruption cases in our country today, Communist Magazine, No. 916/2019, p. 15-21.
- [8]. Politburo (2022), Conclusion No. 12-KL/TW, dated April 6, 2022, on strengthening the Party’s leadership in preventing and combating corruption and negativity.
- [9]. Hoang Dinh Dung, Ensuring the defendant’s right to be presumed innocent during the trial phase, Procuracy Magazine, No. 13/2021, p.28-33.
- [10]. Kim Dung (2020), Judicial Committee, evaluates that the results of detecting and handling corruption do not reflect the actual situation, published on September 14, 2020, in the Electronic People’s Court Journal. Source: <https://tapchitoaan.vn/uy-ban-tu-phap-danh-gia-ket-qua-phat-hien-xu-ly-tham-nhung-chua-phan-anh-dung-thuc-trang>.
- [11]. Tran Van Dung (2021), Improving legal regulations related to asset recovery in corruption and economic cases, Journal of Legislative Studies, No. 05/2021, p.8 – 17.
- [12]. Tran Thai Duong, The right to

- be presumed innocent under the constitution and the issue of ensuring its implementation in Vietnam today, *Jurisprudence*, No. 3/2017, p. 3-17.
- [13]. Gorsky Vadim Vadimovich and Mai Van Thang, The principle of presumption of innocence in the law of the Russian Federation: history, current situation and problems in practice, *Journal of State and Law*, No. 2/2021, p. 79-84.
- [14]. Hoang Hung Hai, Presumption of innocence and recommendations to improve legal provisions on the presumption of innocence, *Legislative Research*, No. 23/2018, p. 11-15.
- [15]. Thu Hang (2014), Don't let "Father sacrificed his life for his child's life", published on September 17, 2014, in the Communist Party of Vietnam electronic newspaper. Source: <https://dangcongsan.vn/tieu-diem/dung-de-hy-sinh-doi-bo-cung-co-doi-con-267739.html>.
- [16]. Hoang Van Hanh, Principle of presumption of innocence and relationship with some basic principles of criminal procedure, *Journal of Social Sciences Human Resources*, No. 07/2020, p. 33 – 41.
- [17]. Hoang Van Hanh, Regulations on ensuring the implementation of the principle of presumption of innocence in the 2015 Criminal Procedure Code, *Journal of Democracy and Law*, No. 5/2020, p. 48-54.
- [18]. Tran Duc Hien (2015); Vu Thanh Tung, Some solutions to improve the effectiveness of detecting, investigating and handling corruption cases of the People's Public Security force, *Procuracy Magazine*, No. 24/2015, p. 42-47.
- [19]. Le Ngoc Hong (2015), Coordination between Ninh Binh province's litigation agencies in resolving corruption cases, *Procuracy Magazine*, No. 24/2015, p.53-57.
- [20]. Bui Van Hung and Tran Van Cong (2019), experience recovering misappropriated and lost assets in Chinese corruption cases, *Procuracy Magazine*, No. 23/2019, p. 46-58.
- [21]. Ha, Thi Khuyen, To ensure the principle of presumption of innocence, fairness, and openness when litigating in court, *Vietnam Lawyer*, No. 4/2022, p. 13-16.
- [22]. Nguyen Thanh Mai and Vu Thi Huong, Ensuring the presumption of innocence when lawyers participate in defense during the first trial of criminal cases - Practice and recommendations, *Legal Profession Magazine*, No. 10/2020, p.48-55.
- [23]. Nguyen Van Minh, Some issues about the proof activities of lawyers in criminal procedure and the relationship with the defense function, *Ho Chi Minh City Social Sciences Magazine*, January 2018, p.1- 11.
- [24]. Le Huu Ngoc (2018), Reasons why the investigation time of corruption cases and positions often lasts long, having to return files for additional investigation many times and solutions, *Procuracy Magazine*, no.2 /2018, p.31-34.
- [25]. Nguyen Nong (2021), Discussing the distraint of jointly owned assets in corruption and economic cases, *Procuracy Magazine*, No. 18/2021, p. 47-50.
- [26]. Duong Van Phung (2015), Improving the quality and effectiveness of exercising prosecutorial power, investigating and prosecuting corruption cases, *Procuracy*

- Magazine, 24/2015, p.12- 18.
- [27]. Le Quang Thang (2019), Difficulties and obstacles in detecting and investigating corruption crimes, Procuracy Magazine, No. 21/2019, p. 47-49, 52.
- [28]. Hoang Thi Tue Phuong, Discussing exemption from criminal liability in Vietnamese criminal law based on the presumption of innocence, Legal Science Magazine, April 2018, p. 47-54.
- [29]. Doan Ngoc Tai, Ensuring the inviolability of citizens' physical rights according to Vietnam's Criminal Procedure Law, Journal of Education and Society, No. 131/2022, p. 111-116.
- [30]. Le Quang Thang (2019), Difficulties and obstacles in detecting and investigating corruption crimes, Procuracy Magazine, No. 21/2019, p. 47-49, 52.
- [31]. Hoang Minh Thanh (2019), Prosecutor's questioning experience at the appeal trial of a corruption case, Procuracy Magazine, No. 19/2019, p. 11-15.
- [32]. Hoang The Thanh (2015), Some fundamental issues to ensure the quality of prosecutors' exercise of prosecutorial power during the investigation of corruption cases, Procuracy Magazine, 16/2015, p.52 -57.
- [33]. Hoang Thi Huyen Trang, Some limitations of the 2015 Criminal Procedure Code affecting the principle of presumption of innocence, Industry and Trade Magazine, No. 13/2018, p.66-69.
- [34]. Hanoi Law University (2019), Vietnamese Criminal Law Textbook, General Part. Publisher. People's Public Security, pp. 49-158; Nguyen Ngoc Hoa (2013), crime and the composition of crime. Publisher. Police.
- [35]. Tang Ngoc Tuan (2019), Some results and solutions to improve the effectiveness of recovering lost and misappropriated assets in corruption cases, Procuracy Magazine, No. 02/2019, p. 15-20.
- [36]. Lai Son Tung (2021), Improving the effectiveness of exercising prosecutorial power and investigating corruption cases, Legal Profession Magazine, No. 3/2021, p. 49-52.
- [37]. Nguyen Ngoc Tuyen (2016), experience researching documents and arguing at trial for corruption cases, Procuracy Magazine, No. 10/2016, p.7-10.
- [38]. Dao Tri Uc and Nguyen Manh Hung, Discussing the principles of criminal proceedings, State & Law Magazine, No. 2/2011, p.51-60.
- [39]. Vo Khanh Vinh (2020), Legal policy (Postgraduate textbook). Publisher. Social science.

BÀN VỀ NHỮNG ĐỊNH HƯỚNG NGHIÊN CỨU LÝ LUẬN VỀ XỬ LÝ CÁC TỘI PHẠM THAM NHŨNG VÀ THU HỒI TÀI SẢN THAM NHŨNG

Trần Hữu Tráng, Lê Minh Bảo Trung**
Email: huustrangstran@gmail.com

Ngày tòa soạn nhận được bài báo: 03/02/2023
Ngày nhận kết quả phản biện đánh giá: 03/08/2023
Ngày bài báo được duyệt đăng: 10/08/2023

DOI: 10.59266/houjs.2023.292

Tóm tắt: Bài viết phân tích làm rõ thực trạng nghiên cứu lý luận về chính sách pháp luật tố tụng hình sự, lý luận về thủ tục tố tụng hình sự trong xử lý các tội phạm tham nhũng và vấn đề thu hồi tài sản trong các vụ án tham nhũng. Từ đó gợi mở các định hướng để nghiên cứu làm rõ chính sách pháp luật tố tụng hình sự, làm rõ lý luận về thủ tục tố tụng hình sự trong xử lý các tội phạm tham nhũng và định hướng nghiên cứu nâng cao hiệu quả thu hồi tài sản tham nhũng.

Từ khóa: Định hướng nghiên cứu, Chính sách pháp luật, Tố tụng hình sự, Tội phạm tham nhũng, Tài sản tham nhũng.

I. Đặt vấn đề

Nghị quyết số 27-NQ/TW ngày 09/11/2022 Hội nghị lần thứ 6 Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XIII về tiếp tục xây dựng, hoàn thiện Nhà nước pháp quyền XHCN Việt Nam trong giai đoạn mới đã chỉ rõ một trong ba mục tiêu trọng tâm là “Đẩy mạnh cải cách tư pháp, bảo đảm tính độc lập của tòa án theo thẩm quyền xét xử, thẩm phán, hội thẩm xét

xử độc lập và chỉ tuân theo pháp luật”.[†] Kết luận số 12-KL/TW, ngày 06/4/2022 của Bộ Chính trị về tiếp tục tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác phòng, chống tham nhũng, tiêu cực đã đề ra nhiều nhiệm vụ, giải pháp, trong đó có nhiệm vụ: “... đẩy mạnh điều tra, truy tố, xét xử, thi hành án, phát hiện, xử lý kịp thời, nghiêm minh các vụ việc, vụ án tham nhũng, tiêu cực”.[‡] Để nâng cao hiệu quả

* Khoa Luật học, Trường Đại học Đà Lạt

[†] Tiểu mục 2, Mục III Nghị quyết số 27-NQ/TW ngày 09/11/2022 Hội nghị lần thứ 6 Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XIII về tiếp tục xây dựng, hoàn thiện Nhà nước pháp quyền XHCN Việt Nam trong giai đoạn mới.

[‡] Kết luận số 12-KL/TW, ngày 06/4/2022 của Bộ Chính trị về tiếp tục tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác phòng, chống tham nhũng, tiêu cực.

hoạt động của các cơ quan có thẩm quyền trong phát hiện, điều tra, truy tố, xét xử và thi hành án đối với các tội phạm tham nhũng, việc nghiên cứu hoàn thiện lý luận về xử lý các tội phạm tham nhũng có vai trò rất quan trọng. Bài viết này gợi mở những định hướng nghiên cứu hoàn thiện lý luận xử lý các tội phạm tham nhũng nhằm góp phần nâng cao hiệu quả phòng, chống các tội phạm tham nhũng.

II. Cơ sở lý thuyết

Bài viết dựa trên các lý thuyết về chính sách pháp luật, chính sách pháp luật tố tụng hình sự và lý thuyết về tội phạm trong Luật hình sự Việt Nam.

2.1. Lý thuyết về chính sách pháp luật

Lý thuyết về chính sách pháp luật giữ vị trí quan trọng trong khoa học pháp lý. Lý thuyết về chính sách pháp luật bảo đảm tính hướng đích (mục tiêu, tư tưởng, quan điểm thể hiện trong hệ thống pháp luật và trong đời sống pháp lý), tính hợp lý (được thừa nhận và thực hiện) và tính phổ biến (phản ánh nhu cầu của đại bộ phận người dân trong xã hội).[§]

2.2. Lý thuyết về chính sách pháp luật tố tụng hình sự

Chính sách pháp luật tố tụng tư pháp là hoạt động có căn cứ khoa học, nhất

quán và hệ thống của các cơ quan nhà nước và của các thiết chế phi nhà nước để xây dựng chiến lược và sách lược phát triển pháp luật tố tụng tư pháp, nâng cao hiệu quả của cơ chế điều chỉnh pháp luật tố tụng tư pháp để bảo đảm các quyền và tự do của các chủ thể pháp luật.[¶]

2.3. Lý thuyết về tội phạm

Lý thuyết về tội phạm là nền tảng lý luận cơ bản trong Luật Hình sự Việt Nam. Lý thuyết về tội phạm làm rõ khái niệm tội phạm, đặc điểm của tội phạm, phân loại tội phạm, phân biệt tội phạm với các vi phạm pháp luật khác và các yếu tố cấu thành tội phạm.^{**}

III. Phương pháp nghiên cứu

Các phương pháp phân tích, bình luận, quy nạp, diễn dịch, suy luận logic, phân tích quy phạm pháp luật được sử dụng để làm rõ thực trạng nghiên cứu lý luận về chính sách pháp luật tố tụng hình sự, lý luận về thủ tục tố tụng hình sự trong xử lý các tội phạm tham nhũng và vấn đề thu hồi tài sản trong các vụ án tham nhũng.

Các phương pháp phân tích, bình luận, quy nạp, diễn dịch, suy luận logic được sử dụng để đưa ra những định hướng để nghiên cứu làm rõ chính sách pháp luật tố tụng hình sự, làm rõ lý luận về thủ tục tố tụng hình sự trong xử lý các tội phạm tham nhũng và định hướng nghiên cứu nâng cao hiệu quả thu hồi tài sản tham nhũng.

[§] Võ Khánh Vinh (2020), Chính sách pháp luật (Giáo trình sau đại học). Nxb. Khoa học Xã hội. tr. 104-126.

[¶] Võ Khánh Vinh (2020), Chính sách pháp luật (Giáo trình sau đại học). Nxb. Khoa học Xã hội. tr. 439.

^{**} Trường Đại học Luật Hà Nội (2019), Giáo trình Luật Hình sự Việt Nam, Phần chung. Nxb. Công an nhân dân, tr.49-158; Nguyễn Ngọc Hòa (2013), Tội phạm và cấu thành tội phạm. Nxb. Công an nhân dân, tr. 11-110.

IV. Kết quả và thảo luận

4.1. Định hướng nghiên cứu lý luận về xử lý các tội phạm tham nhũng

Thủ tục tố tụng hình sự (TTHS) có vai trò đặc biệt quan trọng trong xử lý các tội phạm tham nhũng vì nó ảnh hưởng trực tiếp đến các quyền cơ bản của những người tham gia tố tụng, nhất là người bị giữ trong trường hợp khẩn cấp, người bị bắt, người bị tạm giữ, bị can, bị cáo. Vì vậy nghiên cứu thủ tục tố tụng hình sự trong các vụ án hình sự nói chung, vụ án về tham nhũng nói riêng luôn nhận được sự quan tâm của các nhà khoa học. Trong bối cảnh tiếp tục đẩy mạnh phòng, chống tham nhũng và đẩy mạnh cải cách tư pháp, những nghiên cứu về thủ tục tố tụng hình sự trong các vụ án về tham nhũng cần tập trung các hướng nghiên cứu sau:

- *Định hướng nghiên cứu các chính sách pháp luật tố tụng hình sự về phòng, chống tội phạm tham nhũng.*

Chính sách pháp luật tố tụng tư pháp là hoạt động có căn cứ khoa học, nhất quán và hệ thống của các cơ quan nhà nước và của các thiết chế phi nhà nước để xây dựng chiến lược và sách lược phát triển pháp luật tố tụng tư pháp, nâng cao hiệu quả của cơ chế điều chỉnh pháp luật tố tụng tư pháp để bảo đảm các quyền và tự do của các chủ thể pháp luật.^{††}

Nghiên cứu làm rõ các chính sách pháp luật TTHS về phòng, chống các tội

phạm tham nhũng sẽ góp phần quan trọng trong việc nâng cao chất lượng, hiệu quả giải quyết các vụ án về tham nhũng. Đây là một hướng nghiên cứu không dễ, vì vậy có khá ít các công trình nghiên cứu về chính sách pháp luật TTHS và gần như chưa có nghiên cứu về chính sách pháp luật TTHS về phòng, chống tội phạm tham nhũng. Thời gian qua mới chỉ có bài viết của tác giả Huỳnh Thị Kim Ánh có nội dung “*Bàn về khái niệm “Chính sách pháp luật tố tụng hình sự đối với người dưới 18 tuổi phạm tội”*” đăng trên Tạp chí Công Thương^{††} và bài viết “*Các yếu tố ảnh hưởng đến chính sách pháp luật tố tụng hình sự Việt Nam hiện nay đối với người phạm tội dưới 18 tuổi*” đăng trên Tạp chí Công Thương.^{§§} Tuy nhiên, các bài viết này không nghiên cứu về chính sách pháp luật TTHS về phòng, chống tội phạm tham nhũng. Điều này cho thấy những nghiên cứu về chính sách pháp luật TTHS còn rất khiêm tốn. Giai đoạn tới cần phải đẩy mạnh nghiên cứu về chính sách pháp luật TTHS nói chung và chính sách pháp luật TTHS về phòng, chống tội phạm tham nhũng nói riêng nhằm hỗ trợ tích cực cho công cuộc phòng, chống tội phạm tham nhũng.

- *Định hướng nghiên cứu về các nguyên tắc cơ bản của tố tụng hình sự, nhất là những nguyên tắc mới được bổ sung trong Bộ luật tố tụng hình sự năm 2015, sửa đổi năm 2021.*

^{††} Võ Khánh Vinh (2020), Chính sách pháp luật (Giáo trình sau đại học). Nxb. Khoa học Xã hội. tr. 439.

^{‡‡} Huỳnh Thị Kim Ánh, Bàn về khái niệm “*Chính sách pháp luật tố tụng hình sự đối với người dưới 18 tuổi phạm tội*”, Tạp chí Công Thương, số 9/2020, tr.48-53.

^{§§} Huỳnh Thị Kim Ánh, “*Các yếu tố ảnh hưởng đến chính sách pháp luật tố tụng hình sự Việt Nam hiện nay đối với người phạm tội dưới 18 tuổi*” Tạp chí Công Thương, số 10/2022, tr.08-12.

Các nguyên tắc cơ bản của TTHS là cơ sở quan trọng trong việc bảo đảm quyền con người, quyền và lợi ích hợp pháp của cá nhân, pháp nhân thương mại phạm tội. Do đó, nghiên cứu các nguyên tắc cơ bản của TTHS cần tập trung làm rõ lý luận của các nguyên tắc này, như ý nghĩa, vai trò, nội dung và sự thể hiện của các nguyên tắc này trong các quy định của pháp luật TTHS, đồng thời đánh giá thực tiễn áp dụng các nguyên tắc này để làm cơ sở hoàn thiện pháp luật TTHS và kiến nghị các giải pháp bảo đảm áp dụng đúng pháp luật TTHS. Thời gian qua chỉ có một số rất ít bài viết bàn về các nguyên tắc của tố tụng hình sự như bài viết “*Bàn về các nguyên tắc của tố tụng hình sự*” của hai tác giả Đào Trí úc và Nguyễn Mạnh Hùng đăng trên Tạp chí Nhà nước và Pháp luật^{¶¶}; Bài viết “*Bảo đảm quyền bất khả xâm phạm về thân thể của công dân theo Luật Tố tụng hình sự Việt Nam*” của tác giả Đoàn Ngọc Tài đăng trên Tạp chí Giáo dục và Xã hội^{***}. Đa số các bài viết về các nguyên tắc của TTHS chỉ tập trung bàn về

nguyên tắc suy đoán vô tội. Ví dụ bài viết “*Nhằm đảm bảo nguyên tắc suy đoán vô tội, công bằng, công khai khi tranh tụng tại tòa án*” của Hà Thị Khuyên đăng trên Tạp chí Luật sư Việt Nam^{†††}; bài viết “*Bảo đảm quyền được suy đoán vô tội của bị cáo trong giai đoạn xét xử*” của Hoàng Đình Dũng đăng trên Tạp chí Kiểm sát^{‡‡‡}; bài viết “*Nguyên tắc suy đoán vô tội trong pháp luật Liên Bang Nga: lịch sử, hiện trạng và những vấn đề thực tiễn đặt ra*” của Gorsky Vadim Vadimovich; Gorsky Maxim Vadimovich và Mai Văn Thắng đăng trên Tạp chí Nhà nước và pháp luật^{§§§}; bài viết “*Đảm bảo nguyên tắc suy đoán vô tội khi luật sư tham gia bào chữa trong giai đoạn xét xử sơ thẩm vụ án hình sự - Thực tiễn và kiến nghị*” của Nguyễn Thanh Mai và Vũ Thị Hương đăng trên Tạp chí Nghề luật^{¶¶¶}; bài viết “*Thực tiễn bảo đảm nguyên tắc suy đoán vô tội trong giai đoạn xét xử sơ thẩm vụ án hình sự từ góc nhìn của kiểm sát viên*” của Mai Đắc Biên và Quách Đình Lực đăng trên Tạp chí Nghề luật^{****}, bài viết “*Nguyên tắc*

¶¶ Đào Trí úc và Nguyễn Mạnh Hùng, *Bàn về các nguyên tắc của tố tụng hình sự*, Tạp chí Nhà nước & pháp luật, số 2/2011, tr.51-60.

*** Đoàn Ngọc Tài, *Bảo đảm quyền bất khả xâm phạm về thân thể của công dân theo Luật Tố tụng hình sự Việt Nam*, Tạp chí Giáo dục và Xã hội, số 131/2022, tr.111-116.

††† Hà Thị Khuyên, *Nhằm đảm bảo nguyên tắc suy đoán vô tội, công bằng, công khai khi tranh tụng tại tòa án*, Luật sư Việt Nam, số 4/2022, tr.13-16.

‡‡‡ Hoàng Đình Dũng, *Bảo đảm quyền được suy đoán vô tội của bị cáo trong giai đoạn xét xử*, Tạp chí Kiểm sát, số 13/2021, tr.28-33.

§§§ Gorsky Vadim Vadimovich; Gorsky Maxim Vadimovich, Mai Văn Thắng, *Nguyên tắc suy đoán vô tội trong pháp luật Liên Bang Nga: lịch sử, hiện trạng và những vấn đề thực tiễn đặt ra*, Tạp chí Nhà nước và pháp luật, số 2/2021, tr.79-84.

¶¶¶ Nguyễn Thanh Mai, Vũ Thị Hương, *Đảm bảo nguyên tắc suy đoán vô tội khi luật sư tham gia bào chữa trong giai đoạn xét xử sơ thẩm vụ án hình sự - Thực tiễn và kiến nghị*, Tạp chí Nghề luật, số 10/2020, tr.48-55.

**** Mai Đắc Biên, Quách Đình Lực, *Thực tiễn bảo đảm nguyên tắc suy đoán vô tội trong giai đoạn xét xử sơ thẩm vụ án hình sự từ góc nhìn của kiểm sát viên*, Tạp chí Nghề luật, số 9/2020, tr.42-47.

suy đoán vô tội và mối quan hệ với một số nguyên tắc cơ bản của tố tụng hình sự” của Hoàng Văn Hạnh đăng trên Tạp chí Nhân lực khoa học xã hội^{††††}; bài viết “*Nguyên tắc suy đoán vô tội và quyền được im lặng trong tố tụng hình sự - Một số vấn đề đặt ra*” của Trịnh Tuấn Anh, đăng trên Tạp chí Pháp luật và Thực tiễn^{††††}; bài viết “*Quy định về bảo đảm thực hiện nguyên tắc suy đoán vô tội trong Bộ luật Tố tụng hình sự năm 2015*” của Hoàng Văn Hạnh đăng trên Tạp chí Dân chủ và Pháp luật^{§§§§}; bài viết “*Một số hạn chế của Bộ luật Tố tụng hình sự năm 2015 ảnh hưởng đến nguyên tắc suy đoán vô tội*” của Hoàng Thị Huyền Trang đăng trên Tạp chí Công Thương^{¶¶¶¶}; bài viết “*Một số vấn đề về hoạt động chứng minh của luật sư trong tố tụng hình sự và mối quan hệ với chức năng bào chữa*” của Nguyễn Văn Minh đăng trên Tạp chí Khoa học xã hội TP Hồ Chí Minh^{*****}; bài viết “*Bàn về miễn trách nhiệm hình sự theo luật hình sự Việt Nam trên nền tảng của nguyên tắc suy đoán vô tội*” của Hoàng Thị Tuệ Phương đăng trên

Tạp chí Khoa học pháp lý^{†††††}; bài viết “*Suy đoán vô tội và kiến nghị hoàn thiện quy định của pháp luật về nguyên tắc suy đoán vô tội*” của Hoàng Hùng Hải đăng trên Tạp chí Nghiên cứu lập pháp^{†††††}; bài viết “*Quyền được suy đoán vô tội theo hiến pháp và vấn đề bảo đảm thực thi ở Việt Nam hiện nay*” của Trần Thái Dương đăng trên Tạp chí Luật học.^{§§§§§}

Thực trạng trên cho thấy, đa số các bài viết trong giai đoạn vừa qua chỉ tập trung nghiên cứu về nguyên tắc suy đoán vô tội mà chưa nghiên cứu các nguyên tắc khác của TTHS. Nghiên cứu về các nguyên tắc cơ bản của TTHS cũng cần tập trung nghiên cứu những nguyên tắc mới bổ sung trong BLTTHS năm 2015, sửa đổi năm 2021, cũng như các nguyên tắc rất ít được nghiên cứu thời gian qua, như nguyên tắc không ai bị kết án hai lần vì một tội phạm (Điều 14 BLTTHS); nguyên tắc xác định sự thật của vụ án (Điều 14 BLTTHS), nguyên tắc bảo đảm quyền bào chữa của người bị buộc tội, bảo vệ quyền

†††† Hoàng Văn Hạnh, Nguyên tắc suy đoán vô tội và mối quan hệ với một số nguyên tắc cơ bản của tố tụng hình sự, Tạp chí Nhân lực khoa học xã hội, số 07/2020, tr.33 – 41.

††††† Trịnh Tuấn Anh, Nguyên tắc suy đoán vô tội và quyền được im lặng trong tố tụng hình sự - Một số vấn đề đặt ra, Tạp chí Pháp luật và Thực tiễn, số 38/2019, tr. 8-15.

§§§§§ Hoàng Văn Hạnh, Quy định về bảo đảm thực hiện nguyên tắc suy đoán vô tội trong Bộ luật Tố tụng hình sự năm 2015, Tạp chí Dân chủ và Pháp luật, số 5/2020, tr.48-54.

¶¶¶¶¶ Hoàng Thị Huyền Trang, Một số hạn chế của Bộ luật Tố tụng hình sự năm 2015 ảnh hưởng đến nguyên tắc suy đoán vô tội, Tạp chí Công Thương, số 13/2018, tr.66-69.

***** Nguyễn Văn Minh, Một số vấn đề về hoạt động chứng minh của luật sư trong tố tụng hình sự và mối quan hệ với chức năng bào chữa, Tạp chí Khoa học xã hội TP Hồ Chí Minh, 1/2018, tr.1-11.

†††††† Hoàng Thị Tuệ Phương, Bàn về miễn trách nhiệm hình sự theo luật hình sự Việt Nam trên nền tảng của nguyên tắc suy đoán vô tội, Tạp chí Khoa học pháp lý, 04/2018, tr.47-54.

††††††† Hoàng Hùng Hải, Suy đoán vô tội và kiến nghị hoàn thiện quy định của pháp luật về nguyên tắc suy đoán vô tội, Nghiên cứu lập pháp, số 23/2018, tr.11-15.

§§§§§§§ Trần Thái Dương, Quyền được suy đoán vô tội theo hiến pháp và vấn đề bảo đảm thực thi ở Việt Nam hiện nay, Luật học, số 3/2017, tr.3-17.

và lợi ích hợp pháp của bị hại, đương sự (Điều 16 BLTTHS), nguyên tắc tuân thủ pháp luật trong hoạt động điều tra (Điều 19 BLTTHS); nguyên tắc tranh tụng trong xét xử được đảm bảo (Điều 26 BLTTHS)...

- Định hướng nghiên cứu nâng cao hiệu quả hoạt động điều tra, truy tố, xét xử các vụ án tham nhũng.

Định hướng nghiên cứu tiếp theo là nghiên cứu nâng cao hiệu quả hoạt động điều tra, truy tố, xét xử các vụ án phạm tội tham nhũng.

+ Định hướng nghiên cứu nâng cao hiệu quả hoạt động phát hiện, điều tra các vụ án phạm tội tham nhũng.

Các tội phạm tham nhũng là các tội phạm do người có chức vụ, quyền hạn thực hiện. Đây là các chủ thể có trình độ học vấn, trình độ chuyên môn cao, có quyền lực và rất hiểu biết pháp luật. Bên cạnh đó, họ lại có các mối quan hệ rất rộng, hành vi phạm tội thường liên quan đến nhiều người có chức, quyền, nên đa số các hành vi phạm tội được chuẩn bị rất kỹ càng, phương pháp, thủ đoạn thực hiện tội phạm rất tinh vi, xảo quyệt, khó phát hiện. Đây là chưa kể đến các dạng hành vi tội phạm tham nhũng có tổ chức, xuyên quốc gia, một số hành vi phạm tội tham nhũng được thực hiện bên ngoài lãnh thổ Việt Nam. Ủy ban Tư pháp của Quốc hội đánh giá: “*Kết quả phát hiện, xử lý tham*

*những “chưa phản ánh đúng thực trạng tình hình tham nhũng. Việc phát hiện tham nhũng thông qua công tác tự kiểm tra nội bộ, kiểm tra của cấp trên đối với cấp dưới là khâu yếu tồn tại nhiều năm, nhưng vẫn chưa được khắc phục. Đặc biệt, vẫn còn đối tượng phạm tội tham nhũng bỏ trốn gây khó khăn cho công tác điều tra, xử lý, gây bức xúc trong dư luận... Bên cạnh đó, vẫn còn tình trạng tham nhũng ngay trong chính các cơ quan bảo vệ pháp luật, cơ quan tư pháp, cơ quan có chức năng chống tham nhũng ... làm ảnh hưởng trực tiếp đến hiệu quả công tác đấu tranh phòng, chống tham nhũng, làm giảm niềm tin của nhân dân đối với các cơ quan bảo vệ pháp luật”.*****

Thực trạng trên phần nào cho thấy hoạt động điều tra các vụ án tham nhũng chưa đạt chất lượng, hiệu quả mong muốn, chưa đáp ứng yêu cầu của hoạt động phòng, chống tội phạm tham nhũng. Thời gian vừa qua cũng đã có công trình nghiên cứu về vấn đề này, như bài viết “*Một số giải pháp nâng cao hiệu quả công tác phát hiện, điều tra, xử lý các vụ án tham nhũng của lực lượng công an nhân dân*” của tác giả Trần Đức Hiền và Vũ Thanh Tùng;***** Bài viết “*Khó khăn, vướng mắc trong phát hiện, điều tra các tội phạm tham nhũng*” Lê Quang Thắng;††††† Bài viết “*Nguyên nhân thời gian điều tra các vụ án tham nhũng, chức vụ thường kéo dài, phải trả hồ sơ để*

**** Kim Dung, Ủy ban Tư pháp đánh giá kết quả phát hiện, xử lý tham nhũng chưa phản ánh đúng thực trạng, đăng ngày 14/9/2020 trên Tạp chí Tòa án nhân dân điện tử. Nguồn: <https://tapchitoaan.vn/uy-ban-tu-phap-danh-gia-ket-qua-phat-hien-xu-ly-tham-nhung-chua-phan-anh-dung-thuc-trang>.

***** Trần Đức Hiền; Vũ Thanh Tùng, Một số giải pháp nâng cao hiệu quả công tác phát hiện, điều tra, xử lý các vụ án tham nhũng của lực lượng công an nhân dân, Tạp chí Kiểm sát, số 24/2015, tr.42-47.

††††† Lê Quang Thắng, Khó khăn, vướng mắc trong phát hiện, điều tra các tội phạm tham nhũng, Tạp chí Kiểm sát, số 21/2019, tr.47-49, 52.

điều tra bổ sung nhiều lần và giải pháp khắc phục” của Lê Hữu Ngọc^{*****}. Tuy nhiên, các nghiên cứu này mới chỉ dừng ở mức độ gợi mở vấn đề. Vì vậy, trong thời gian tới, cần phải có những nghiên cứu ở mức độ toàn diện và chuyên sâu để làm rõ những yếu tố có tác động đến hoạt động phát hiện, điều tra các vụ án tham nhũng (bao gồm từ quy định của pháp luật, đến giải thích pháp luật, nhận thức pháp luật, năng lực của chủ thể áp dụng pháp luật, cơ chế phối hợp trong áp dụng pháp luật và các yếu tố khác), những khó khăn, hạn chế, vướng mắc, yếu kém trong phát hiện, điều tra các vụ án tham nhũng và nguyên nhân; đánh giá chất lượng hoạt động điều tra các vụ án tham nhũng, từ đó đưa ra các giải pháp toàn diện để khắc phục các hạn chế, yếu kém, nâng cao chất lượng, hiệu quả hoạt động phát hiện, điều tra các vụ án tham nhũng, từ đó góp phần nâng cao hiệu quả phòng, chống tội phạm tham nhũng. Những nghiên cứu nên tập trung vào các định hướng:

* Nghiên cứu làm rõ các đặc thù trong phát hiện, khởi tố, điều tra các vụ án tham nhũng, trong đó phân tích sâu về các khó khăn, hạn chế, vướng mắc, yếu kém và nguyên nhân (bao gồm cả nguyên nhân

chủ quan và nguyên nhân khách quan)

* Nghiên cứu kiến nghị các giải pháp nâng cao chất lượng, hiệu quả hoạt động phát hiện, khởi tố, điều tra các vụ án tham nhũng.

+ Định hướng nghiên cứu nâng cao chất lượng, hiệu quả thực hành quyền công tố và kiểm sát hoạt động tư pháp trong xử lý các vụ án tham nhũng.

Nghiên cứu về thực hành quyền công tố và kiểm sát hoạt động tư pháp trong xử lý các vụ án tham nhũng là một hướng nghiên cứu đã được khá nhiều công trình nghiên cứu, như bài viết “*Nâng cao hiệu quả công tác thực hành quyền công tố và kiểm sát điều tra các vụ án tham nhũng*” của Lại Sơn Tùng^{§§§§§§}; Bài viết “*Kinh nghiệm xét hỏi của kiểm sát viên tại phiên tòa phúc thẩm vụ án tham nhũng*” của Hoàng Minh Thành^{¶¶¶¶¶¶}; Bài viết “*Nâng cao chất lượng, hiệu quả công tác thực hành quyền công tố, kiểm sát điều tra, kiểm sát xét xử các vụ án tham nhũng*” của Dương Văn Phùng^{*****}; Bài viết “*Một số vấn đề cơ bản để đảm bảo chất lượng thực hành quyền công tố của kiểm sát viên trong giai đoạn điều tra các vụ án tham nhũng*” Hoàng Thế Thanh^{††††††}; Bài viết “*Kinh nghiệm nghiên cứu hồ sơ, tranh*

***** Lê Hữu Ngọc, Nguyên nhân thời gian điều tra các vụ án tham nhũng, chức vụ thường kéo dài, phải trả hồ sơ để điều tra bổ sung nhiều lần và giải pháp khắc phục, Tạp chí Kiểm sát, số.2/2018, tr.31-34

§§§§§§ Lại Sơn Tùng, Nâng cao hiệu quả công tác thực hành quyền công tố và kiểm sát điều tra các vụ án tham nhũng, Tạp chí Nghệ luật, số 3/2021, tr.49-52.

¶¶¶¶¶¶ Hoàng Minh Thành, Kinh nghiệm xét hỏi của kiểm sát viên tại phiên tòa phúc thẩm vụ án tham nhũng, Tạp chí Kiểm sát, số 19/2019, tr.11-15.

***** Dương Văn Phùng, Nâng cao chất lượng, hiệu quả công tác thực hành quyền công tố, kiểm sát điều tra, kiểm sát xét xử các vụ án tham nhũng, Tạp chí Kiểm sát, 24/2015, tr.12-18.

†††††† Hoàng Thế Thanh, Một số vấn đề cơ bản để đảm bảo chất lượng thực hành quyền công tố của kiểm sát viên trong giai đoạn điều tra các vụ án tham nhũng, Tạp chí Kiểm sát, 16/2015, tr.52-57.

tụng tại phiên tòa đối với các vụ án tham nhũng” của Nguyễn Ngọc Tuyền^{*****}. Nghiên cứu các bài viết này cho thấy, các tác giả đã cố gắng chỉ ra những hạn chế trong thực hiện chức năng kiểm sát hoạt động tư pháp và thực hành quyền công tố của Viện kiểm sát đối với các vụ án tham nhũng, từ đó kiến nghị các giải pháp nâng cao hiệu quả hoạt động thực hành quyền công tố và kiểm sát hoạt động tư pháp đối với các vụ án tham nhũng. Tuy nhiên, trong khuôn khổ một bài viết khoa học, những phân tích về các hạn chế, khó khăn, vướng mắc và nguyên nhân còn chưa sâu, chưa mang tính hệ thống, toàn diện, nên chưa có đầy đủ các cơ sở về cả lý luận và thực tiễn để kiến nghị các giải pháp thực sự hữu hiệu để nâng cao chất lượng, hiệu quả hoạt động thực hành quyền công tố và kiểm sát hoạt động tư pháp trong các vụ án tham nhũng. Vì vậy, thời gian tới, vẫn cần tiếp tục nghiên cứu sâu hơn, toàn diện hơn theo hướng:

* Nghiên cứu làm rõ đặc thù trong thực hành quyền công tố và kiểm sát hoạt động tư pháp trong các vụ án phạm tội tham nhũng, trong đó phân tích làm rõ những hạn chế, yếu kém và nguyên nhân của những hạn chế yếu kém (bao gồm cả các nguyên nhân khách quan (như hạn chế trong quy định của pháp luật, trong giải thích pháp luật, trong điều kiện cơ sở vật chất...), cả nguyên nhân chủ quan (xuất

phát từ năng lực nhận thức, kỹ năng nghề nghiệp của Kiểm sát viên ...).

* Nghiên cứu kiến nghị các giải pháp toàn diện, thiết thực và hữu hiệu nhằm nâng cao chất lượng, hiệu quả hoạt động thực hành quyền công tố và kiểm sát hoạt động tư pháp đối với các vụ án tham nhũng.

+ Định hướng nghiên cứu nâng cao chất lượng, hiệu quả hoạt động xét xử các tội phạm tham nhũng

Liên quan đến hoạt động xét xử các vụ án tham nhũng, thời gian qua cũng có một số bài viết khoa học, như bài viết “*Những giải pháp đổi mới nhằm nâng cao chất lượng công tác xét xử các vụ án tham nhũng lớn ở nước ta hiện nay*” của Nguyễn Hòa Bình^{§§§§§§}; Bài viết “*Quan hệ phối hợp giữa các cơ quan tiến hành tố tụng tỉnh Ninh Bình trong quá trình giải quyết các vụ án tham nhũng*” của Lê Ngọc Hồng^{¶¶¶¶¶¶}. Những nghiên cứu này đã đưa ra một số giải pháp nhằm nâng cao chất lượng công tác xét xử các vụ án tham nhũng. Tuy nhiên, trong khuôn khổ một bài tạp chí, những nghiên cứu này vẫn chưa làm rõ được những đặc thù, những hạn chế, khó khăn, vướng mắc, yếu kém trong hoạt động xét xử các vụ án tham nhũng và nguyên nhân, từ đó có được các giải pháp toàn diện, hữu hiệu để nâng cao chất lượng, hiệu quả hoạt động xét xử các vụ án tham nhũng. Vì vậy, thời

***** Nguyễn Ngọc Tuyền, Kinh nghiệm nghiên cứu hồ sơ, tranh tụng tại phiên tòa đối với các vụ án tham nhũng, Tạp chí Kiểm sát, số 10/2016, tr.7-10.

§§§§§§ Nguyễn Hòa Bình, Những giải pháp đổi mới nhằm nâng cao chất lượng công tác xét xử các vụ án tham nhũng lớn ở nước ta hiện nay, Tạp chí Cộng sản, số 916/2019, tr. 15-21.

¶¶¶¶¶¶ Lê Ngọc Hồng, Quan hệ phối hợp giữa các cơ quan tiến hành tố tụng tỉnh Ninh Bình trong quá trình giải quyết các vụ án tham nhũng, Tạp chí Kiểm sát, số 24/2015, tr.53-57.

gian tới, vẫn cần có những nghiên cứu mang tính toàn diện, chuyên sâu hơn nữa theo hướng:

* Nghiên cứu, phân tích làm rõ được những đặc thù, những hạn chế, khó khăn, vướng mắc, yếu kém trong hoạt động xét xử các vụ án tham nhũng và nguyên nhân của những hạn chế, khó khăn, vướng mắc, yếu kém này.

* Nghiên cứu kiến nghị được các giải pháp hữu hiệu để nâng cao chất lượng, hiệu quả hoạt động xét xử các vụ án tham nhũng.

- Định hướng nghiên cứu thủ tục tố tụng hình sự trong các vụ án về tham nhũng dưới góc độ so sánh.

Thời gian vừa qua đã có nhiều nghiên cứu về kinh nghiệm của nước ngoài trong phòng, chống tham nhũng. Tuy nhiên, chưa có những nghiên cứu về kinh nghiệm của nước ngoài hoặc nghiên cứu so sánh về thủ tục tố tụng hình sự trong các vụ án về tham nhũng. Những nghiên cứu này sẽ cho thấy những kinh nghiệm quý báu của các quốc gia trên thế giới trong giải quyết các vụ án tham nhũng, từ kinh nghiệm trong lập pháp tố tụng hình sự, đến kinh nghiệm trong áp dụng pháp luật tố tụng hình sự để xử lý các vụ án tham nhũng. Những kinh nghiệm từ các quốc gia này, nhất là các quốc gia thành công trong phòng, chống tội phạm tham nhũng như Đan Mạch (Denmark), Phần Lan (Finland), New Zealand, Singapore, Thụy

Điển (Sweden), Thụy Sĩ (Switzerland), Đức (Germany), Vương quốc Anh (United Kingdom), Hong Kong, Austria, Australia... sẽ là những tài liệu hữu ích trong sửa đổi, hoàn thiện pháp luật cũng như trong áp dụng pháp luật để giải quyết các vụ án tham nhũng ở nước ta. Đây là một hướng nghiên cứu không thể thiếu và rất phong phú, đa dạng, vì trên thế giới đã có rất nhiều quốc gia thành công trong công cuộc phòng, chống các tội phạm tham nhũng.

4.2. Định hướng nghiên cứu nâng cao hiệu quả thu hồi tài sản tham nhũng

Vấn đề thu hồi tài sản tham nhũng là một trong những vấn đề quan trọng trong phòng, chống tội phạm tham nhũng. Thu hồi triệt để tài sản tham nhũng không chỉ có ý nghĩa trong việc khắc phục các thiệt hại do các HVPT gây ra mà còn có ý nghĩa rất lớn trong việc răn đe, phòng ngừa tội phạm tham nhũng, góp phần loại bỏ tư tưởng “*hy sinh đời bố, củng cố đời con*” đang thịnh hành ở một số quan chức.*****

Vì vậy, nghiên cứu để kiến nghị các giải pháp nâng cao hiệu quả thu hồi tài sản tham nhũng là vấn đề hết sức cấp thiết đang đặt ra. Thời gian qua, đã có một số công trình nghiên cứu liên quan đến vấn đề thu hồi tài sản tham nhũng, như bài viết “*Kinh nghiệm về thu hồi tài sản bị chiếm đoạt, thoát trong các vụ án tham nhũng của Trung Quốc*” của Bùi Văn Hưng và Trần Văn Công^{††††††††}; bài viết “*Bàn về việc kê biên tài sản thuộc sở hữu chung trong các*

***** Thu Hằng, Đùng đê “*hy sinh đời bố củng cố đời con*”, đăng ngày 17/9/2014 trên Báo điện tử Đảng Cộng sản Việt Nam. Nguồn: <https://dangcongsan.vn/tieu-diem/dung-de-hy-sinh-doi-bo-cung-co-doi-con-267739.html>.

†††††††† Bùi Văn Hưng; Trần Văn Công, *Kinh nghiệm về thu hồi tài sản bị chiếm đoạt, thoát trong các vụ án tham nhũng của Trung Quốc*, Tạp chí Kiểm sát, số 23/2019, tr.46-58.

vụ án về tham nhũng, kinh tế” của Nguyễn Nông^{*****}; bài viết “Hoàn thiện các quy định của pháp luật liên quan đến công tác thu hồi tài sản trong các vụ án tham nhũng, kinh tế” của Trần Văn Dũng^{§§§§§§§§}; bài viết “Một số kết quả và giải pháp nâng cao hiệu quả thu hồi tài sản bị thất thoát, chiếm đoạt trong các vụ án tham nhũng” của Tăng Ngọc Tuấn^{¶¶¶¶¶¶¶¶}. Những nghiên cứu này cũng đã bước đầu chỉ ra những khó khăn, vướng mắc trong việc thu hồi tài sản bị thất thoát, chiếm đoạt trong các vụ án tham nhũng và kiến nghị một số giải pháp, như hoàn thiện thể chế, quy định của pháp luật phòng, chống tham nhũng, nâng cao năng lực, nghiệp vụ và bản lĩnh chính trị cho cán bộ, Điều tra viên, Kiểm sát viên, Thẩm phán, Chấp hành viên thi hành án; Tăng cường phối hợp với các cơ quan chức năng để khắc phục những bất cập trong hoạt động giám định tư pháp ...^{*****} Tuy nhiên, trong khuôn khổ các bài viết khoa học nên các nghiên cứu này vẫn còn chưa sâu, mới mang tính gợi mở vì vậy giá trị khoa học và thực tiễn chưa cao.

Đánh giá về tình hình thu hồi tài sản trong các vụ án tham nhũng, Chỉ thị số 04-CT/TW của Ban chấp hành Trung ương Đảng Cộng sản Việt Nam đã chỉ rõ “nhận

thức và trách nhiệm của một số cấp uỷ, tổ chức đảng về công tác thu hồi tài sản bị thất thoát, chiếm đoạt trong các vụ án hình sự về tham nhũng, kinh tế vẫn còn hạn chế. Cơ chế, chính sách, pháp luật trong công tác này còn bất cập. Năng lực, phẩm chất của một bộ phận cán bộ làm công tác thi hành án dân sự chưa đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ; sự phối hợp giữa các cơ quan chức năng và cơ quan thi hành án có lúc, có việc chưa chặt chẽ, hiệu quả chưa cao; hợp tác quốc tế trong thu hồi tài sản tham nhũng bị tẩu tán ra nước ngoài còn khó khăn, vướng mắc; tỉ lệ thu hồi tài sản bị thất thoát, chiếm đoạt còn thấp...”.^{*****} Đây chính là những gợi mở định hướng cho các nghiên cứu liên quan đến vấn đề thu hồi tài sản tham nhũng. Từ những định hướng trên cho thấy, thời gian tới, các nghiên cứu liên quan đến vấn đề thu hồi tài sản tham nhũng cần tập trung vào các vấn đề:

- Nghiên cứu về chính sách thu hồi tài sản tham nhũng, trong đó cần làm rõ thực trạng chính sách thu hồi tài sản tham nhũng, những bất cập trong các chính sách này và ảnh hưởng của nó đến hiệu quả thu hồi tài sản. Từ đó kiến nghị các sửa đổi về chính sách thu hồi tài sản.

***** Nguyễn Nông Bàn về việc kê biên tài sản thuộc sở hữu chung trong các vụ án về tham nhũng, kinh tế, Tạp chí Kiểm sát, số 18/2021, tr.47-50.

§§§§§§§§ Trần Văn Dũng, Hoàn thiện các quy định của pháp luật liên quan đến công tác thu hồi tài sản trong các vụ án tham nhũng, kinh tế, Tạp chí Nghiên cứu lập pháp, số 05/2021, tr.8 – 17.

¶¶¶¶¶¶¶¶ Tăng Ngọc Tuấn, Một số kết quả và giải pháp nâng cao hiệu quả thu hồi tài sản bị thất thoát, chiếm đoạt trong các vụ án tham nhũng, Tạp chí Kiểm sát, số 02/2019, tr.15-20.

***** Tăng Ngọc Tuấn, TLđd, tr. 19, 20.

†††††††† Chỉ thị số 04-CT/TW ngày 02/6/2021 của Ban Bí thư về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác thu hồi tài sản bị thất thoát, chiếm đoạt trong các vụ án hình sự về tham nhũng, kinh tế.

- Nghiên cứu về pháp luật điều chỉnh vấn đề thu hồi tài sản tham nhũng, chỉ rõ những hạn chế, bất cập, ảnh hưởng của nó đến hiệu quả thu hồi tài sản tham nhũng và kiến nghị sửa đổi để nâng cao hiệu quả điều chỉnh của các văn bản pháp luật này.

- Nghiên cứu về cơ chế thu hồi tài sản tham nhũng và những hạn chế, bất cập, yếu kém trong cơ chế thu hồi tài sản tham nhũng, từ đó kiến nghị các giải pháp hoàn thiện cơ chế thu hồi tài sản tham nhũng.

- Nghiên cứu thực tiễn thu hồi tài sản trong các vụ án tham nhũng, trong đó làm rõ các thủ đoạn che giấu nguồn gốc tài sản tham nhũng, các hạn chế, bất cập, yếu kém trong thực tiễn thu hồi tài sản tham nhũng và nguyên nhân của những hạn chế, bất cập, yếu kém này, từ đó kiến nghị các giải pháp nâng cao hiệu quả thu hồi tài sản tham nhũng, bảo đảm thu hồi triệt để các tài sản tham nhũng.

- Nghiên cứu so sánh vấn đề thu hồi tài sản của các quốc gia, nhất là các quốc gia có kinh nghiệm trong việc thu hồi triệt để tài sản tham nhũng. Từ đó rút ra các bài học kinh nghiệm, từ kinh nghiệm lập pháp, hoàn thiện thể chế, chính sách, đến kinh nghiệm kiểm soát, thu hồi tài sản tham nhũng nhằm phục vụ hữu hiệu cho công tác thu hồi tài sản tham nhũng ở nước ta.

V. Kết luận

Phòng, chống tham nhũng nói chung, phòng, chống các tội phạm về tham nhũng nói riêng là cuộc chiến khó khăn, đòi hỏi phải huy động sức mạnh của toàn bộ hệ thống chính trị, sự tham gia tích cực, hiệu quả của mọi cá nhân, tổ chức trong xã hội trên cơ sở triển khai đồng bộ, hiệu quả hệ thống các giải pháp, trong đó,

quá trình nghiên cứu nghiên cứu làm rõ chính sách pháp luật tố tụng hình sự, làm rõ lý luận về thủ tục tố tụng hình sự trong xử lý các tội phạm tham nhũng cũng như nghiên cứu nâng cao hiệu quả thu hồi tài sản tham nhũng sẽ cung cấp những cơ sở lý luận quan trọng, cần thiết, hỗ trợ đắc lực và có hiệu quả cho công cuộc phòng, chống tham nhũng nói chung và phòng, chống tội phạm tham nhũng nói riêng.

Tài liệu tham khảo:

- [1]. Huỳnh Thị Kim Ánh, “Các yếu tố ảnh hưởng đến chính sách pháp luật tố tụng hình sự Việt Nam hiện nay đối với người phạm tội dưới 18 tuổi” Tạp chí Công Thương, số 10/2022, tr.08-12.
- [2]. Huỳnh Thị Kim Ánh, Bàn về khái niệm “*Chính sách pháp luật tố tụng hình sự đối với người dưới 18 tuổi phạm tội*”, Tạp chí Công Thương, số 9/2020, tr.48-53.
- [3]. Trịnh Tuấn Anh, Nguyên tắc suy đoán vô tội và quyền được im lặng trong tố tụng hình sự - Một số vấn đề đặt ra, Tạp chí Pháp luật và Thực tiễn, số 38/2019, tr. 8-15.
- [4]. Ban Bí thư (2021), Chỉ thị số 04-CT/TW ngày 02/6/2021 về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác thu hồi tài sản bị thất thoát, chiếm đoạt trong các vụ án hình sự về tham nhũng, kinh tế.
- [5]. Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XIII (2022), Nghị quyết số 27-NQ/TW ngày 09/11/2022 Hội nghị lần thứ 6 về tiếp tục xây dựng, hoàn thiện Nhà nước pháp quyền XHCN Việt Nam trong giai đoạn mới.
- [6]. Mai Đắc Biên và Quách Đình Lực, Thực tiễn bảo đảm nguyên tắc suy đoán vô tội trong giai đoạn xét xử sơ thẩm

- vụ án hình sự từ góc nhìn của kiểm sát viên, Tạp chí Nghề luật, số 9/2020, tr.42-47.
- [7]. Nguyễn Hòa Bình (2019), Những giải pháp đổi mới nhằm nâng cao chất lượng công tác xét xử các vụ án tham nhũng lớn ở nước ta hiện nay, Tạp chí Cộng sản, số 916/2019, tr. 15-21.
- [8]. Bộ Chính trị (2022), Kết luận số 12-KL/TW, ngày 06/4/2022 về tiếp tục tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác phòng, chống tham nhũng, tiêu cực.
- [9]. Hoàng Đình Dũng, Bảo đảm quyền được suy đoán vô tội của bị cáo trong giai đoạn xét xử, Tạp chí Kiểm sát, số 13/2021, tr.28-33.
- [10]. Kim Dung (2020), Ủy ban Tư pháp đánh giá kết quả phát hiện, xử lý tham nhũng chưa phản ánh đúng thực trạng, đăng ngày 14/9/2020 trên Tạp chí Tòa án nhân dân điện tử. Nguồn: <https://tapchitoaan.vn/uy-ban-tu-phap-danh-gia-ket-qua-phat-hien-xu-ly-tham-nhung-chua-phan-anh-dung-thuc-trang>.
- [11]. Trần Văn Dũng (2021), Hoàn thiện các quy định của pháp luật liên quan đến công tác thu hồi tài sản trong các vụ án tham nhũng, kinh tế, Tạp chí Nghiên cứu lập pháp, số 05/2021, tr.8 – 17.
- [12]. Trần Thái Dương, Quyền được suy đoán vô tội theo hiến pháp và vấn đề bảo đảm thực thi ở Việt Nam hiện nay, Luật học, số 3/2017, tr.3-17.
- [13]. Gorsky Vadim Vadimovich; Gorsky Maxim Vadimovich, Mai Văn Thắng, Nguyên tắc suy đoán vô tội trong pháp luật Liên Bang Nga: lịch sử, hiện trạng và những vấn đề thực tiễn đặt ra, Tạp chí Nhà nước và pháp luật, số 2/2021, tr.79-84.
- [14]. Hoàng Hùng Hải, Suy đoán vô tội và kiến nghị hoàn thiện quy định của pháp luật về nguyên tắc suy đoán vô tội, Nghiên cứu lập pháp, số 23/2018, tr.11-15.
- [15]. Thu Hằng (2014), Đùng đẽ “hy sinh đời bố cùng cố đời con”, đăng ngày 17/9/2014 trên Báo điện tử Đảng Cộng sản Việt Nam. Nguồn: <https://dangcongsan.vn/tieu-diem/dung-de-hy-sinh-doi-bo-cung-co-doi-con-267739.html>.
- [16]. Hoàng Văn Hạnh, Nguyên tắc suy đoán vô tội và mối quan hệ với một số nguyên tắc cơ bản của tố tụng hình sự, Tạp chí Nhân lực khoa học xã hội, số 07/2020, tr.33 – 41.
- [17]. Hoàng Văn Hạnh, Quy định về bảo đảm thực hiện nguyên tắc suy đoán vô tội trong Bộ luật Tố tụng hình sự năm 2015, Tạp chí Dân chủ và Pháp luật, số 5/2020, tr.48-54.
- [18]. Trần Đức Hiền (2015); Vũ Thanh Tùng, Một số giải pháp nâng cao hiệu quả công tác phát hiện, điều tra, xử lý các vụ án tham nhũng của lực lượng công an nhân dân, Tạp chí Kiểm sát, số 24/2015, tr.42-47.
- [19]. Lê Ngọc Hồng (2015), Quan hệ phối hợp giữa các cơ quan tiến hành tố tụng tỉnh Ninh Bình trong quá trình giải quyết các vụ án tham nhũng, Tạp chí Kiểm sát, số 24/2015, tr.53-57.
- [20]. Bùi Văn Hưng và Trần Văn Công (2019), Kinh nghiệm về thu hồi tài sản bị chiếm đoạt, thất thoát trong các vụ án tham nhũng của Trung Quốc, Tạp chí Kiểm sát, số 23/2019, tr.46-58.
- [21]. Hà Thị Khuyên, Nhằm đảm bảo nguyên tắc suy đoán vô tội, công bằng, công khai khi tranh tụng tại tòa án, Luật sư Việt Nam, số 4/2022, tr.13-16.

- [22]. Nguyễn Thanh Mai và Vũ Thị Hương, Đảm bảo nguyên tắc suy đoán vô tội khi luật sư tham gia bào chữa trong giai đoạn xét xử sơ thẩm vụ án hình sự - Thực tiễn và kiến nghị, Tạp chí Nghề luật, số 10/2020, tr.48-55.
- [23]. Nguyễn Văn Minh, Một số vấn đề về hoạt động chứng minh của luật sư trong tố tụng hình sự và mối quan hệ với chức năng bào chữa, Tạp chí Khoa học xã hội TP Hồ Chí Minh, 1/2018, tr.1-11.
- [24]. Lê Hữu Ngọc (2018), Nguyên nhân thời gian điều tra các vụ án tham nhũng, chức vụ thường kéo dài, phải trả hồ sơ để điều tra bổ sung nhiều lần và giải pháp khắc phục, Tạp chí Kiểm sát, số.2/2018, tr.31-34.
- [25]. Nguyễn Nông (2021), Bàn về việc kê biên tài sản thuộc sở hữu chung trong các vụ án về tham nhũng, kinh tế, Tạp chí Kiểm sát, số 18/2021, tr.47-50.
- [26]. Dương Văn Phùng (2015), Nâng cao chất lượng, hiệu quả công tác thực hành quyền công tố, kiểm sát điều tra, kiểm sát xét xử các vụ án tham nhũng, Tạp chí Kiểm sát, 24/2015, tr.12-18.
- [27]. Hoàng Thị Tuệ Phương, Bàn về miễn trách nhiệm hình sự theo luật hình sự Việt Nam trên nền tảng của nguyên tắc suy đoán vô tội, Tạp chí Khoa học pháp lý, 04/2018, tr.47-54.
- [28]. Đoàn Ngọc Tài và Bảo đảm quyền bất khả xâm phạm về thân thể của công dân theo Luật Tố tụng hình sự Việt Nam, Tạp chí Giáo dục và Xã hội, số 131/2022, tr.111-116.
- [29]. Lê Quang Thắng (2019), Khó khăn, vướng mắc trong phát hiện, điều tra các tội phạm tham nhũng, Tạp chí Kiểm sát, số 21/2019, tr.47-49, 52.
- [30]. Hoàng Minh Thành (2019), Kinh nghiệm xét hỏi của kiểm sát viên tại phiên tòa phúc thẩm vụ án tham nhũng, Tạp chí Kiểm sát, số 19/2019, tr.11-15.
- [31]. Hoàng Thế Thanh (2015), Một số vấn đề cơ bản để đảm bảo chất lượng thực hành quyền công tố của kiểm sát viên trong giai đoạn điều tra các vụ án tham nhũng, Tạp chí Kiểm sát, 16/2015, tr.52-57.
- [32]. Hoàng Thị Huyền Trang, Một số hạn chế của Bộ luật Tố tụng hình sự năm 2015 ảnh hưởng đến nguyên tắc suy đoán vô tội, Tạp chí Công Thương, số 13/2018, tr.66-69.
- [33]. Trường Đại học Luật Hà Nội (2019), Giáo trình Luật Hình sự Việt Nam, Phần chung. Nxb. Công an nhân dân, tr.49-158; Nguyễn Ngọc Hòa (2013), Tội phạm và cấu thành tội phạm. Nxb. Công an nhân dân.
- [34]. Tăng Ngọc Tuấn (2019), Một số kết quả và giải pháp nâng cao hiệu quả thu hồi tài sản bị thất thoát, chiếm đoạt trong các vụ án tham nhũng, Tạp chí Kiểm sát, số 02/2019, tr.15-20.
- [35]. Lại Sơn Tùng (2021), Nâng cao hiệu quả công tác thực hành quyền công tố và kiểm sát điều tra các vụ án tham nhũng, Tạp chí Nghề luật, số 3/2021, tr.49-52.
- [36]. Nguyễn Ngọc Tuyền (2016), Kinh nghiệm nghiên cứu hồ sơ, tranh tụng tại phiên tòa đối với các vụ án tham nhũng, Tạp chí Kiểm sát, số 10/2016, tr.7-10.
- [37]. Đào Trí Úc và Nguyễn Mạnh Hùng, *Bàn về các nguyên tắc của tố tụng hình sự*, Tạp chí Nhà nước & pháp luật, số 2/2011, tr.51-60.
- [38]. Võ Khánh Vinh (2020), Chính sách pháp luật (Giáo trình sau đại học). Nxb. Khoa học Xã hội.